

Meie Mats

Tellimise hind kättesaamisega aastas 4 r. 50 l.,
6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 20 l. Toime-
tusest ise ära viies: aastas 3 r. 50 l., 6 kuu eest
1 r. 80 l., 3 kuu eest 90 l. Ilmub iga laupäeval.

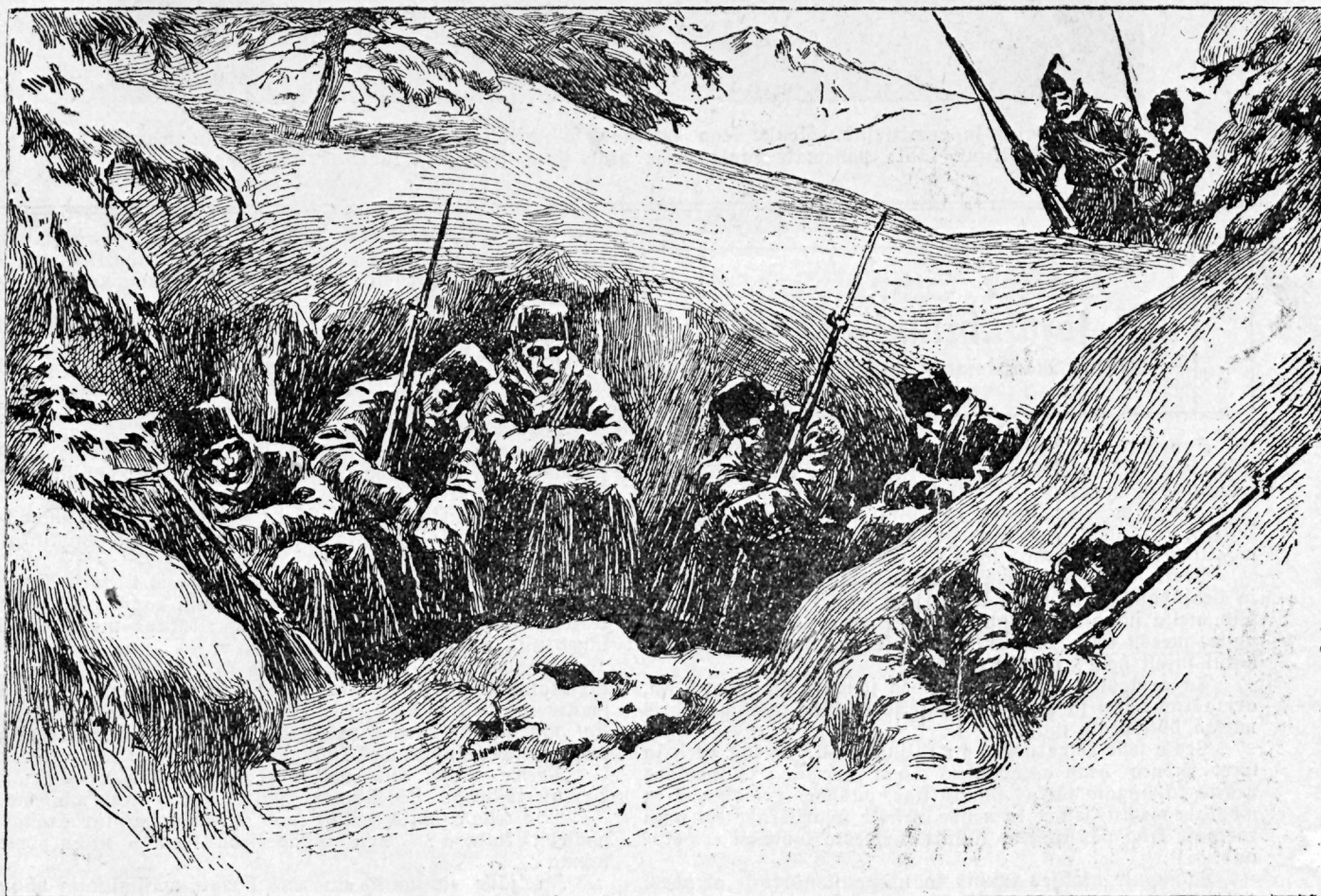
Toimetuse ja talituse:
Tallinnas, Harju ja Riietli uulitsa nurgal nr. 46/15,
„Leaduse“ raamatukaupluses. Telefon № 740.

„Meie Matsi“ nimi ja selle nimega ühinenud näopilt on ametlikult registreeritud ja kinnitatud, 12. detsembril 1914. a. № 34191 all.
Säretegemise eest hoitatakse.

Nr. 25.

Laupäeval, 7. (20.) veebruaril 1915.

Nr. 25.

Kaukasia väerinnal.

W. Mihailow-Sewerini joonistus.
W. Now.

Ilmus trükitist uus raamat lugupeetud Nooresoo kirjavarast

Merepildid.

Hind 15 kop.

„Leaduse“ kirjastus, Tallinnas.

Rahwa tähtsaamat

1915. aasta jaoks. Hind 3 l.

Kõige kasulikum ja tulusam maa ja linna rahwa kalender. Saada igast
raamatukauplusest. Teaduse kirjastus Tallinnas Harju ja Riietli uul.
nurgal 46/15.

Shloki feltfi haigemaja.

Sõjahaawatud ja rawitsejad. Nende seas eestlane August Alawere (X), Brudast, haawatud 6. nov. püstituuli läbi: pahemalt poolt külje pealt fiske, seljaluuft läbi, paremalt poolt wälja.

Walter Schnaff'i sõjajuhtumised.

Guy de Maupassant'i jutustus Saksja Prantsuse sõjast.

Sellest päewast peale, mil Walter Schnaff pealetunginwa wäe seas Prantsusemaale jõudis, pidas ta enmast kõigeu- netumaks inimeseks.

Pakku mehena suutis ta ainult suure waewaga edasi liikuda, hingeldas ja puhkis, pahjud reied õõrdufid üksteise vastu weriseks ja jalad wäsiwad ruttu ära.

Peale selle oli ta oma loomuse poolest rahuarmastaja ja heajüdamline inimene, kes sugugi wõidu poole ei püüdnud, nelja jumaldatud lapse isa ja noore, ruugejuukfelse naise mees, kelle meelitusi, muusi ja hoolitsemisi ta iga õhtul meelt heites meelde tuletas.

Ta armastas hilja üles tõusta ja wara magama heita, armastas hästi ja pikkamisi mäletledes süüa ja wiinateldris musta õlut peale juua.

Peale selle kõige uskus ta lastutindlast, et kõik need ja weel mõned head asjad ühes eluga lõpewad; ja südames peitus tal sügaw jätkus suurükkide, püsside, rewolvrite ja mõõkade vastu, sest et ta nende äkiliste sõjariistade ees oma raswase kehha päästmiseks küllalt kärmeste loowida ei ostanud.

Lahingute alguses tundis ta niisugust nõrkust jalgades, et tingimata maha oleks kukkunud, kui kartnud poleks, et terve sõjavägi siis tema kehha üle marsis. Kuulide win- gumine pani ta wärisema.

Terwed luud elas ta alalises ärewuses.

See jalawäe korpus, kus ta teenis, lähines Normandia; ja lord jaadeti Walter ühe wäitje jalgaga maakun- lamisele. Neil oli ülesandeks kist wäitje maakohta läbi murida ja siis kõhe korpuse juurde tagasi pöörduda.

Seal maakohtas oli nähtawaste kõik rahulik; mingift asjast polnud märgata, et siin wastupanemisele walmis- tataks.

Preisilased jõudsid rahulikult ilusasse orgu, kust tats jõeharu läbi loollesid, kui äkitsest sagedad püssipaugud neid seisma panid, meest kahtkümend maha rabades; ja salt wabasti kütiti kargas korruga metjast wälja ning tormas püssitikkudega nende kallale.

Walter Schnaff tohtus hirmuaste, märkas aga mõni jamm omaft eemal laia auku, mis täis kuivanud puulehti ja hagu oli; sinna fiske kargas ta wõltsi, nagu silla pealt jõkke hüpataks.

Koolena lendas ta läbi tiheda wäankaswude ja kibuwit- sade kihil, mis tal näo ja käed ära trimustasid, ja kukkus raskelt kiwide otsa.

Kukkumiseft tellinud augu läbi paistis ülerealt sinne taewas. Ettewaatlikult ronis ta käpuli hagude all augu keskele. Wiimaks jäi ta seijatama ja kütitas maha, nagu jänas pika rohu sees.

Mõnda aega weel kostsid ta kõrwu lastmise paugud, karjatamised ja ägamised. Siis hakkas kõra raugema ja waitis pärijelt. Kuid seal liikus midagi Walteri kõrwal. Kõledas hirmus kargas ta püsti. See oli linnuke, kes otja peale istudes, sabistades kuwade lehtede külge puutus.

Terwe tunni aja jooksul ei suutnud Walter Schnaff hirmuist toibuda. Dõ lähines, Walter hakkas järele mõtlema.

Mis teha? Mis temast saab? Sõjaväe juurde tagasi pääseda katjuda? Aga kuidas seda teha? Kuhu poole minna?

Ja jälle niisugust elu täis hirmu, wäsimust ja piina kannatada, nagu sõja alguseft jaadit?

Ei! Seda ta enam ei juuda! Tal ei ole enam südi- duft nende pikkade marsside ja alaliste hädaohtude jaoks. Kuid mis siis teha?

Jgawejeks ajaks ta siia auku ei wõi jääda?

Pealegi ähwardab siin näljajurm.

Ta oli ütfinda waenlase piirkonnas, sõjamehe mundris ja sõjariistus, kaugeft nendest, kes teda katjeda oletsid wõinud.

Wärin jooksis üle ta keha, seisukorra hädaohtlusest aru saades.

Korraga tuli tal mõte:

"See oleks wangi jattuda!"

Ja tema südames hakkas kirdline, taljutamata joow põljuma, ennast wangi anda, kus tal tõht täis oleks, ta kuulide ja mõddade tegevusest ning igasuguste hädaohtudest väljaspool müübis, kindlas, hästi kaitstud wangihoones! Mäherdune õnn oleks wangi jattuda.

Ja kohe otsustas ta:

"Ma annan ennast wangi."

Ta tõusis püsti, et oma plaani kohe täide saata. Kuid peatas äkitselt, uutest hirmudest tabatult.

Kus ennast wangi anda? Mis moodi? Kuhu poole minna? Kuhu ükfinda minna oma terawa otsaga kiwriga? Mis siis, kui talupojad vastu juhtuvad tulewat?

Kui need inimesed teistest maha jäävad, kaitseta preislasi näevad, löövad nad ta maha kui koera.

Nad annavad tale hartidega, wikatitega, labidatega! Nad teewad ta julbits.

Meelt heites kütitas ta uueste maha.

Seisukord paistis temal väljapäsemata olevat.

Kätte jõudis sügaw wainne, pime õõ.

Ta ei liigutanud ennast ja wariises iga kõigewähema kui krabina puhul, mis teadmata millest tekitatud.

Viimaks peale kauast järeldõtmist ja waenlemist nägi ta läbi hagudest peawarju taewast waltjamats lööwat.

Siis jäi ta pisut rahulikumaks ja uinus magama.

Kui ta üles ärkas, oli päike juba kõrgele taewasse jõudnud. Arwatavaste oli keispäewa aeg. Mingi asi ei seganud sügawat waitust. Alles nüüd märkas Walter Schnaff, et teda nälg piinab. Ja worsti, rammusa soldatiorosti peale mõeldes hakkas tal ila jooksuma ning tõhtus tundus näpistusi.

Ta tõusis jalule, tegi paar sammu ja kütitas uueste maha, et oma seisukorda hästi läbi mõtelda. Järgnewate kolme-nelja tunni jooksul tegi ta waewatuna, halbadeft etteaimdustest piinatuna, mitmesuguseid otsusi.

Viimaks paistis temal üks mõte teisest õigem olevat, see oli — waltwata kui mõni üksik talupoeg mööda lähed, kellel sõjariista ega kardetawaid tööriistu kaasas ei ole, temale siis vastu jooksta ja ennast wangi anda.

Mõnda otjustades wõttis ta kiwri maha, mille teraw ots äraandjaks wõdiks saada, ja piilus ettewaatlikult august wälja.

Silmapiiril ei olnud ainustki elawat olemust näha. Paremaltpoolt tõusid talupoegade majade kornnateft juit-

sujambad õhtu! Pahemaltpoolt, laia tee lõpus, mille mõlemil pool ääres puud reas kaswafid, paistis lofs uhete tornidega.

Walter ei julgenud kumbagile poole nihkuda ja saatis terve õõ auku mõõda.

Kui õhtu kätte jõudis, ronis Walter oma peiduurkafst wälja ja hakkas aralt, luurates, põljuwa südamega lofsi poole liikuma, kuhu ta paremaks pidas minna kui kulasje, mida ta nagu tiigrifoobafst kartis.

Lofsi alumised aknad olid walgustatud.

Üks nendest oli lahti ja jellest hoomas tanget praetud liha lõhna, lõhna, mis Walteril otje ninasse ldi ja sealt tõhtu tungis, ja soldati üsna kõwerdama pani; see lõhn,

mis teda vastu pidamata meelitas, istutas tema rinnu meeleheitlikku julgust.

Siis et lauem järele mõtelmid oleks, kargas ta korraga, kiwer peas, aknalauast kinni.

Kahelja teenijat jõid suure laua ümber. Äkitselt pilklastas üks tüdrut klaasi kaeft ja jäi juurel filmil, nagu loolafammas tar-dunult, wahtima.

Kõikide pilgud pöördusid akna poole. Waenlast märkasid.

"Jesand! Preislased tungiwad lofsi kallale!"

Esialt kostis kaheljaft häälest koosseisew karjatus, meeleheite kija; siis kargasid kõik segaduses ülesse.

Kahe sekundi-ga oli tuba tühi, ja jahmatanud Walter Schnaffi ees, kes endist wiisi aknast sisse wahtis, seisis ainult maiusroogadega

Serbia linnateftes, peale austrialaste lahtumist.

laetud laud.

Paar filmapillu tõhtlemist, ja juba oli Walter läbi akna sees ning lähines lauale.

Kõle nälg pani preislase pealaeft jalakannuni warijema, kuid hirm hoidis teda siiski weel tagasi. Ta kuulatas.

Näis, nagu oleks terve maja mäsamas, ütsed paukusid, ülevalt kostsid kiired sammud.

Suure rahutusega kuulatas preislane seda liikumist; siis kuulis ta mingisugusi tumedad mürtjusi, nagu tutufid raskeft asjad wäljaspoolse seina äärde. Need olid inimesed, kes teise korra pealt alla kargasid.

Siis waitis igasugune müdin ja juur lofs waibus kõigefügarawamasje waitusesse.

Walter Schnaff istus ühe puutumata taldreku äärde ja hakkas jõöma.

Ta jdi ahnelt, kartes, et teda liiga wara takistatakse. Mõlemi käega loopis ta omale tükkla juhu, mis nagu mõni kelder lahti oli. Wahel peatas ta, kugistas ja ähtis. . . . Viimaks oli ta aga täis nagu põis, mis iga filmapill lõh-teda ahwardas.

Salk Belgia jalgratta mehi eelmistel seisukohtadel.

Cesti sõjamehe laul.*)

Ma lähen, ei sa nutagi,
Ei ole kurb su meel,
Sa ootad ju mind tagasi —
Kui võitjat võiduteel!
Kui enne läksin, nutsid ja
Kui andsid mulle kätt.
Kui laugel, sain suult kirja ma —
Silm jooksis rõõmusest wett.
Jää maha, wäike roosi õis,
Jää maha, ja mu õnn;
Mu hinge ainsam iludus,
Mu ihaldus ja soow!
Seal laugel kuuli, tulemaal
Mu meeles seisad ja!
Võib olla, et weel elu a'al
Sul' „tere“ ütlen ma.

Raudteel, 15. augustil 1914.
A. Simfon.

Cesti sõjameeste kirjad.

I.

R. jõe kaldal, 25. jaanuaril 1915.

Kallid kodumaa sõbrad! Sulle aega on mööda, kui kodumaale wiimast korda kirjutasin. Nüüd on selle wahel sees, kus ma mõnegi põnewa filmapilgu üle olen elanud, see aeg jõudnud, et ma teile kirjutada wõin ja oma üleelatud sõjaelu teadustada saan. Suhtumiski, mille üle ma ifegi imestan ja kust ma nagu kõigewägewama käe läbi ära pääsnud olen, on palju olnud. Kui nüüd kõiki ära kirjutada tahaks, siis wõtaks see liiga palju aega ja lähets wafi teil lugedes igawaks. Sellepärast katjun nüüd lühemalt kirjutada.

Meie edasliikumine meie siinsel wäerimal suure Europa sõjatormis on R. jõe kaldal, kuhu jaksasid esimise wõitluse järele meie eest wastupanemata taganejad ja teinepoole kallast asusid, seisma jäänud. Siin tulewad meil nüüd ainult wäiksed, ühiskud wõitlused maakuulajate, eelwahtide ja tunnimeeste wahel waenlaste omadega kokku puurutudes ette, kes teinepoolt R. jõe meie seisukohtast selgitusi tulewad luurama. Ehk siin küll walwas peab olema ja elu ühes sellega kardetaw ning hädasohtlik on, lähel aeg siin siiski wäga kiirelt mööda, sest meie näeme siin oma warjatud wahikohtade pealt waenlaste selgeste; kuuleme kõnet ja lauluhääli, kuigi sõnad ja wiis, mis selgeste siia kostawad, meie arusaamatad on.

Nõnda olin üks kord 28. novembril üheksa selttimehega kõige esimisel linil wahi peal. Päew oli selge ja kuiw ning oleks peaaegu rahulikult õhtule jõudnud, kui mitte üks waenlaste shrapnell, mis nähtawaste meie peale oli sihitud, „kastawi“ (kaitsewahtide liili) peale ei oleks lõhkenud, kus oma korda eelkäänud eelwahid ja tunnimeeste pealt üle jäänud inimesed olid, kes iga minutil walnis olid waenlaste wastu wõtma, kui see peale peaks tulema. Õhtul muutus endine ilus ilm. Hallid pilwed tõusid taewa serwalt ules, ajasid taewa all üksteist kiireste taga, wistasid peenikest wihma piistasi maa ja metsa peale alla ja kadusid siis jälle teinepool taewa serwa ära. Selle wahel sees jõudis õhtu, mis kottimine oli. — „Sastawi“ pealt saadeti eelwahid (дозоры) wälja, kes tunnimeeste ees seiswa maa, mis pimedusest warjatud, läbi waatasid, et waenlane sealt, wõpime-duse warjus, salamahti peale ei tuleks. Eelwahid tulid ka minu tunnimeeste seisukohta peale, kus ma neile juhatusi mööda läbikäidawa koha ära näitasin. Täies wõpime-dusest läksid eelwahid ette, waatasid R. kallast mööda käies, kuni üleläägu kohani kõik teraselt läbi. Tagasi tulles ei leidnud nad pimedas enam minu seisukohta ules ja olid sellepärast eneste kesksele kowaste waidlema hakkanud. Niisuguse wõwakuise rikkumisel, kus kõikide närwid pinewil olid, hakkas waen-

Siis wõttis ta kruugiga dunawiina ja loputas poole-tee peale peatama jäänud toidu alla.

Ta tühjendas kõik taldrekud, kõik waagnad, kõik pudelid; siis, kui tal enam sööki ega jooki alla ei läinud ja ta nii täis oli, et enam sammugi liikuda ei suutnud, tegi ta, ise näost punane ja mokad raswased, mundry lahti ja tundis, kuidas äravõidmata uni peale tippus.

Silmad wajasid wägise kinni, mõtted läksid segi, ta pea wajus laua peale toetatud käte peale, ja — ta uinus.

Kuu wiimane kiir walgustas nõrgalt pargi puid.

Põõsastes wilkjatasid rohkearwulised waitjed warjud.

Lois oli endist wiiji waitne kui haud. Minult kats akent asumisel korral olid walgustatud.

Korraga mõrgas müristaw hääli:

„Edasi! Lõmmijookule, poisid!“

Siis lendasid filmapilguga aktad ja ütsed tappidest — suur meestehulk tungis lossi.

Ühe minutiga woolasid wiiskümmend soldatit kõõli, kus Walter Schnaff rahulikult und puhkas, tõukasid teda, panid maha ja sidusid kätest ja jalust kinni.

Sing oli tal hirmu pärast kinni jäämas, mõistus oli unest alles weel näri, nii et ta korrapealt aru ei saanud, milles asi seisab.

Korraga pani üks paks ohwitser jala temale rinna peale, beldes:

„Teie olete minu wang, andke alla!“

Preislane sai ainult sõnast „wang“ aru ja ägas:

„Ja, ja, ja!“

Wõitjad upitasid ta ülesse, kõitsid laua külge ja hakkasid mudisimulikult silmitsema.

Nüüd oli ta nagu naerul, teades, et enmast wangi on andnud.

Üks teine ohwitser astus sisse ja teatas:

„Kapten, waenlased on põgenenud. Peale selle soldati ei ole loosis ainustki!“

Kapten andis käsu tagasiminekuks.

Loosi seinte warjus asusid mehed korralikusse kolonesse ja liitusid siis edasi, kinni kõidetud Walter Schnaffi igalt-poolt sisse piirates.

Hommikuks jõudsid nad Roche-Guafelli, kust rahwusline gaardivõagi loosi oli saadetud. Sakslaste pealetungimise kuulujuttudest arewusesse aetud rahwas wotas muitsal. Wae-walt märgati wangi kiwert, kui waljud hüüded kostsid.

Kapten käsks: „Waadake, et wangile häda ei tehtaks!“

Wiimaks jõuti linna wangikoonesse; üks läks lahti ja kõidikutest wabastatud Walter Schnaff astus longi.

Siin hakkas rõõmusest jowastanud preislane selle peale waatamata, et seebidimine tuntawaste rikkas oli ja kõhus näpistused käijid, meeletult, käte ja jalgega wehtides, tant-sima ja naeris ühtlugu, kuni wiimaks jõuetult maha langes. Wiimaks ometi oli ta wang! Päästetud!

*) Sõjawäljalt saadetud. S. t.

lane meie eelwahtide peale tuld andma, kuid ta kuulid, mis märki ei tabanud, olid niisama pimedad, kui see pime öögi, mis meie eelwahid ära effitas. Ma tundsin wanemat eelwahti, kes teiste eestwedaja oli, ta häälest kaugele ära; läksin tale sinna wastu ja tõin ta oma seisukoha peale tagasi, kus ta mulle jutustas, et pimeduse pärast enam tudagi minu seisukoha ei ole wõinud üles leida. Pahemalt poolt, kus meie wiimane wälja-tunnimeeste wahikoht oli, kõlasid ka paugud, — hulga piisidest korraga: kaks, kolm rasku, nagu oleks määratu hulk kiwa korraga hunitusse wisatud. — Küladest olid warjad meie ja waenlase wahel olewasse wõsandikku läinud, nende peale andsid nüüd sakslased fogutuld, arwates, et need jälle seal meie „dosorid“ (eelwahid) on. Nõnda põmmutawad sakslased alati tuulde — iga inimese kõrgust puud ja pöösast, mida nad ise hästi ei seleta. Nad ei lahjatse ka suurtükki pauku ära raijata, kui mõnda üffikut meie soldatit selgeste näewad, — ja see kõik oleks nagu naljatus.

Nõnda sõjateatri etenduses olles läks see öö, kus suuremaid juhtumisi enam ette ei tulnud, kiireste mööda. Pime talwe-öö hakkab juba lahkuma. Amariku seest tulewad puud ja pöösjad nähtawale. Pilwed, millede wahelt mõned tähekesed tumedalt ja wilkates alla waatasid, lähewad pakkemaks ja kogunewad. Tähed peitunewad nüüd nende taha täieste ära, nagu kardaksid nad sellesse mäsawasse maasse alla waadata. Hommikul heidab tume wari üle taewa, peidab pakku pilweloori taewawõlwlil enese taha, laotab aegamisi üle wälja, üle N. jõe ning oru, mis meie ja Saksa wahisoldatite wahelt mere poole jookseb, armatuse udu warjusi. Udu läheb nii paksuks, et kinnise sammuga tagant enam inimest näha ei wõi. — Et päewal nii udune on ja wahikoht wahikohani näha ei wõi, käiwad ka päewal eelwahid tunnimeeste wahekohtade peal, kes nendega ühendatud ja nõndawiisi määratuma ahelikuna kaitsewahiks on peawäge äkilise kallalungimise eest kaitsewad. Lõuna on ligidal. Wahetus tuli, ja meie wahetasime siit wälja. Nüüd läheme jälle peawäkke oma korda kergemat teenistust pidama ja wäsimusest wälja puhkama. Siin sain wenna ja mitme sõbra poolt kirju, kus mul sel juhtumisel wõimalik oli mõnedele wastust kirjutada. Päew jääb weel peawäes olla, siis läheme jälle ette niisama kaitsewahiks oma sõjawendi wahetama, et nemad ka puhata saaksid. Tagasi tulles kirjutatan edasi ning Teie kiri saab palju pikem...

So. Olengi tagasi, kallid sõber! Nüüd olen jälle selle wahel sees, kus Jumal mind armulikult hoidnud, kaks põnewat filmapilku üle elanud, millest ma kohe Teile kirjutatan. Teisel päewal, pääle selle, kui 3. septembril mõne sõbrala wastuse olin kirjutatud, läksime kohe eellinile ja hakkasime seal olewat „fastawi“ (kaitsewahe lüli) ära wahetama; jaadeti meie „fastawi“ pealt wälja karaulid ja eelwahid wahetuseks wahikohtade peale, kuna siin olewa „fastawi“ omad, kelle ajemele meie asusime, tagasi lähewad. Minu määrati sel korral ühes wiie felttimehaga eelwahiks ja minu kohuseks oli ühes nendega esimesest wahikohast kuni teise wahikohani läbi käia, öösel weel kuni parema ülekäigu kohani ja teraselt walwata, et waenlane sealt salamahti üle ei tuleks. — Saime parajaste wahetusega õigeks ja oma kohtade peale minna, ärawahetatud „fastaw“ oli ka kaugemale eelwäe osa poole jõudnud, kes siit paaritunni teekonna meist peawäe pool on. Nüüd hakkas waenlane meie „fastawi“ peale summadani saama. — Mina olin parajaste all metsa ääres, mis enne N. jõe kaldale jõudmist ära lõpeti ja kust siis lai tasane heinamaa algab. Siin metsa ääres on ka meie tunnimeeste wahikohad warjul, kes N. jõe poolt filmi ära ei pööra, waid alati sinna poole waatawad, et waenlane sealt üle ei tuleks. Mina liikusin metsa äärt mööda esimesest tunnikohast teiseni ja waenlast filmas pidades ning esimest tunnikohast teisele liites, millede wahel üle poolteise wersta ou. Mina waatan ka nende wahikohtade wahel

Belgia wälja-suurtükkiwägi teel lahinguplatši poole.

olewa maa läbi, et waenlane teine poolt wäge maale ei saadaks ning jõuan sel wiisil luurates metsa äärt mööda teise postini; kuulen kõwa suurtüki pauku, mis kõrwust läbi läis, siis langet kohisemist ja ragisemist õhus, mis ikka üle meie peade ja puude latwade meie „fastawi“ peale winguwades wuhises ja siis alles lõhkes. Teine niisugune summadandide saadetus kohises üle meie esimese posti ja lõhkes niisama meie „fastawi“ kohal, kus omakorda eelwahid ja wahi pealt üle jäänud inimesed olid. Kui waenlane märtnud oli, et shrapnellid meie „fastawi“ kohal lõhkesid, hakkas ta meile kiiremine tuld andma; ja et meil enam pääsemist ei oleks, wõtsid nad meid risttule alla, küllwahid üsna shrapnellikildude ja kuulirahega üle. 25 minuti jooksul saatsid nad sel korral 18 shrapnelli, milledest kolm ei lõhkenud. Selle peale jäi lastmine järele ja see waitus kestis, kuni meie teine päew sealt eelwäe osa juurde ära wahetasime. Teisel päewal kostsid sealt jälle shrapnelli lõhkemise paugud, mis lõhkeses kildude- ja kuulirahet alla saatsid. Nõnda põmmutawad nüüd sakslased igapäew meie „fastawi“ peale, kuhu nad juba enam kui sada shrapnelli wälja on saatnud, aga meid siin wigastada ja wälja ajada pole nad siiani jõudnud. Eelwäes puhkasime meie teise päewa keshommi-kuni, tõusime üles ja panime riidesse; pestime käed ja filmad puhkats, jõime theed ning läksime jälle eelwäe kaitsekraawidesse wahi peale. Taewas oli sel korral hallide pilwetega laetud; ning warsti hakkas peenikest lund alla raputama ja kattis musta maapinna õhtuks walgeks. Öö läks seekord rahulikult mööda. Hommikul, kui juba suur walge oli, tulid sapõrid mullawallisi ehk kaitsekraawisi koewama, kuid jätsid peagi oma töö seisma. Ka kostis pahemalt poolt eelwahtide ja tunnimeeste kohalt piisi- ja suurtüki paukusi. Wahetus tuli ja mina wahetasin siit ära. Tagasi tulles nägin, et seitsmes rood, kes täna puhkusel oli, kiireste kraami koormasse paneb. Mööda minnes küsin ma: „Mis see tähendab?“ Mulle wastatakse: „Waenlane olla peale tungima hakkanud ja sellepärast kästinud neid roodna taganemiseks walmis seada...“ Meie jõudime oma roo juurde, kus asi niisama põnew oli ja meid riidesse jäeti. Öö läks riides olles mööda, ilma et meie taganenud oleks; seft meie kaitsewahid olid waenlase tagasi löönud. Seekord olid waenlase maakuulajad pahemalt pool, kus meil waheseawuline kajakate wälja-karaul oli, ihe kasaka ära wiinud. Hommikul läksime uueste neid kaitsekraawisi koewama, mida sapõrid waenlase pealetungimisel pooleli olid jätanud. Kui selle töoga walmis saime, siis määrati meid deshuri*), kus meie teise päewa lõunani riides olime. See oli 12. detsembril — Saksa kalendri järele aga 25. Jõulu-kuu päew — kui meie eelwäe juures oma korda teenistust olime lõpetanud ja jälle kõige esimese liini peale kaitsewahiks pidime minema, waenlase summadandide alla. Päew oli pilwene ja õht sume, kui meie kaitsewahi liini wahetuseks wälja läksime. Kõik see tee oli waitne ega kostnud ükski pauk kustilt poolt. „Peawad wiist esimest jõulu-püha,“ mõtleksime meie ja sammusime edasi.

*) Deshuri määratud rood peab sõja ajal waenlasele senti wastu panema, kuni wäeosa ennaft lahinguwalmis seab.

Gustaw Bonn,
Tallinnast. W. all reitest
haawatud.

Mihail Kufel,
1. okt. W. all kaeft haaw.
Wäeteenistusest wabasat.

Aleksander Schubbe,
Narwast. 5. okt. haaw.
Lueete sõjawäljal.

Priidik Kuntson,
maakaitew. Läänemaal.
Magdeburgis wangs.

Mart Suurthal,
Sagerist. 2. okt. granadi
fissuga pahem. jalast haaw.

Martin Janter,
Tallinnast. 21. nov. vohem.
reitest haawatud.

Gustaw Lambert,
Kolga w. Edlawangina
Schneidelmüchensis.

J. Pojo,
Lüganusest. Ratw. fr. 4.
des. pahem. jalast haaw.

Jaan Braas,
Kõrgesaare w. 4. jaan mõ-
lemist jalast haawatud.

Johannes Wisner,
Närjamaalt. 6. nov. R.
all haawatud.

Mart Schmidt,
Kehra w. Tall. fr. haaw.
kæft. Lueete sõjawäljal.

Hans Elling,
Keilast. 7. nov. jalast haaw-
watud.

Hans Riisa,
Wardi w. 2. sept. J. all
langenud.

Anton Warbula.
Draegu sõjawäljal.

Eduard Maraster,
Paitwere w. Wabuse eest
autaba. 2. okt. h. 7. okt. surr.

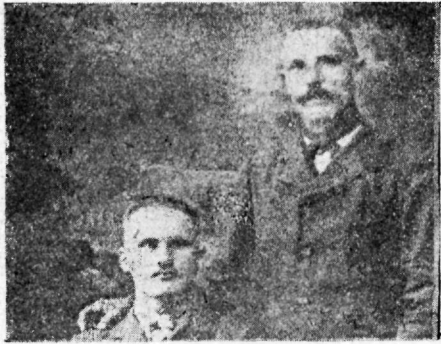
Johannes Ströme,
Esna w. Paitre fr. 7. nov.
R. all pahem. kaeft haaw.

Bernhard Priwoi,
Ratwerekst. Langenud 24.
aug. 2. küla all.

K. Freiberg,
wabatahtlik Pärnumaal.
25. des. haawatud.

A. Ramps,
Otepält. Haaw. 11. okt. J.
all kahel korral.

Wasili Kolt,
7. nov. 2. all pahem. kaeft
haaw. Lueete sõjawäljal.

Hendrik Juur,
Abjast, Pärnu kr. L all
pahem, käest haavatud.

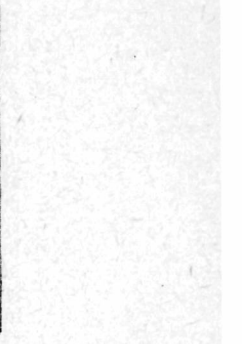
Peeter Lima,
Penojast, Pärnu kr.
Praegu sõjaväeljal.

Jaan Lamwelsus,
maatäitsem. Kolgawallaft.
haawatud.

Joosep Suwinõm,
Kolgakõnnust. L. all la-
hingus teadmata kadunud.

Rudolf Anton,
Kolga w. R. all haawatud.

Juhanes Lauri,
Biru-Koelast. Austrialas-
te poolt peast haawatud.

Juhanes Lamm,
Kiiu w. Tall. kr. Teadma-
ta kadunud.

Jaan Koose,
Karulast Wõrum. 9. detf.
W. all pahem. käest. haaw.

Aleksander Tompson,
Amblaft. Teadmata kadu-
nub.

Mihail Pruul.
6 kuud juba möödas, kui
sõjav. viimase kirja saatis.

Reinhold Liiv,
Albu w. maatäitsemäelane.
Teadmata kadunud.

A. Lunsker,
Kallwi w. Rakw. kr. 24.
sept. pahem. käest haaw.

Oskar Kuldner,
Narwast. L. all pahemast
käest haawatud.

Johannes Wentfel,
Keilast. Saawatud.

Aleksander Uustalu,
küttipolgu wanem atamohw.
W. all haawatud.

Martin Kull,
Eakki w., Rakw. kr. tead-
mata kadunud.

Jüri Siim,
Lauga w. Pärnu kr. 17. aug.
tuul seljast sisse tunginud.

Juhanes Beekmann,
maatäitsem. Kolgast. Dlast
haawatud.

Jaan Graff,
Woltwetst. 17. aug. Aust-
rias wangi langenud.

Märt Roosmann,
Woltwetst. Praegu sõja-
väeljal.

Kui wahetusekohale jõudime ja sealolewa „fastawi“ ülema käest kuulsime, et asi heas korras on, hakati wälja-karauliisi ja eelwahtijii wahetuseks määrata. Wind määrati jälle eelwahiks. Meie ei saanudki weel täitsa ära wahetada ega oma kohtade peale minna, kui all metjas — kolmanda wälja-karauli kohal — äkilist püüsi-praginat kuulsime, nagu oleks suur kadatapõõsas põlema hakkanud. Kuues rood, keda meie wahetama olime tulnud, jooksis kärina poole metja, et ridades walmis olla, kui hädadoht peats ähwardama. Ka meie jooksi me ja seadime endid waenlasele wastupanemiseks ritta. Meid kogus kõigest kolmkümme inimest kottu, sest hulk oli meie seast juba ennemalt karaulideks ja eelwahtideks wälja saadetud, aga meie kõik saime enne lastmist head seisukohad. Et mitte waenlasele selgeks märgilauaks olla, lastime kõuli ja waatajime pealetulejate poole, kes kiireste meie poole jooksid — neid oli enam kui sada — ja nad lastsid endid wahetewahel niijama kungaste taha kõhuli lume sisse. Meie tahsime juba neile tuld andma hakata ja oleksime nad kõik maha põrutanud, aga „fastawi“ juht keelas meid ära ja hüüdis: „ärge laske — omad, omad!“ Uueste tõusid nad üles, jooksid meie poole ja hüüdsid ise ka: „свои — не стреляйте!“ Aga nüüd tundime meie neid punastest müüsiäärtest ja lühikestest kuubedest ära ning hakkasime tuld andma, nii et nad enam peadki ei julgenud üles tõsta. Põhmine kestis weerand tundi ja meie taganesime tagasi, kusjuures ühe surmuna kaotasime ja teine haawata sai.

Waenlase maakuulajad, kes meist sada sammu kaugusel olid, andsid meile tuld järele; ja ehk küll mets kümne sammu kaugusel meil tagajelja oli ja hästi sinna pääseda wõis, segas meid ometi üks wäikene pitergune liwa rõun, kust waenlane meid ülemineku ajal selgeste nägi ja pihta lasta wõis. — Sellestamaast liiwardunast ülemineku ajal saigi üks haawa; teine langes lastmiseliinil enne taganemist, sest waenlase kuul oli tal otse eest läbi lendanud ja teda surmale sui-gutanud. Rohkem meie pool kaotusi ei olnudki. — Kui meie metjast wälja taganenud olime, siis tuli meil üks meie piiriwahi ohwitser wastu, kes eelwäe osa poolt meie poole ratsutas.

Meie seadime endid jälle ridastiku ja laskime kuuenda rooga seltsis wäike ahelikuna sinna poole, kus meil mõne minuti eest tibe wõitlus oli. Kuna ma, nagu ma juba tähendasin, eelwahiks olin määratud, siis pidin ma ridade ees käima ja teadustama, kui faugel waenlane on. Mina käisin kahe mehega, — teised eelwahid olid kusile ahelikusse jäänud, üks sai surma, teine wõitluse ajal haawata, — seal ära, kus meie fastaw enne wõitlust seisis, ja tuln tagasi teatega, et waenlane sealt kadunud on. Nüüd läksid teised jälle ahelikudena edasi; aga mind saadeti paremale poole waatama, kas waenlane külje pealt kallale ei tule. Wahepeal olid ka suurüksid oma wastastikust wõitlust pidama hakanud. Niihästi waenlase kui ka meie omade shrapnellid lõhkesid kõrgel meie peade kohal, meid iga filmapilt siin metjas surmata ähwardades, kuid kohumataki liikumise meie nende põrutuste all edasi. Midagi polnud parata, laskime edasi kuni esimese wälja-karauli kohani, kus karaul alles oli ja juba fastawi poole tulemas: nad olid kasaka läbi käsu saanud wahikohta maha jätta ja fastawi peale koguda. Sealt läksin jälle edasi teise posti peale, kust weel kuuenda poole-roo mehed wastu tulid, kes waenlase pealetuleku pärast wahetamata olid jäänud. Suur kahtlus oli neil, kui nad mind wastu tulema nägid: meil olid talimütsid peas, mis meil enne „fastawi“ peale tulekut kätte anti; aga neil olid weel suwimütsid, ega teadnud nad ka seda, et meile talimütsid olid antud ja pidasid meid sellepärast ümber ehtinud sakslasteks. Mõneluguste salajõnade läbi, mis meil wäeülema poolt iga päew omade äratundmiseks määratakse, läks mul korda neid wähe usuma panna. Ma andsin ka neile käsu „fastawi“ peale minna ning tahtsin ise kolmandama wahikohta waatama minna, kus sakslased meie peale olid tulnud, aga nemad keelasid ja ütlesid: „Meie tulime sealt praegu ega näinud seal ühte elawat hinge, ainult kaks äratapetud meie tunnimeest on seal maas ja üks surmuis lastud piiriwahi hobune!“ Põõrasime siis ümber ja hakkasime tulnud teed „fastawi“ poole minema. — Sakslane põrutas oma

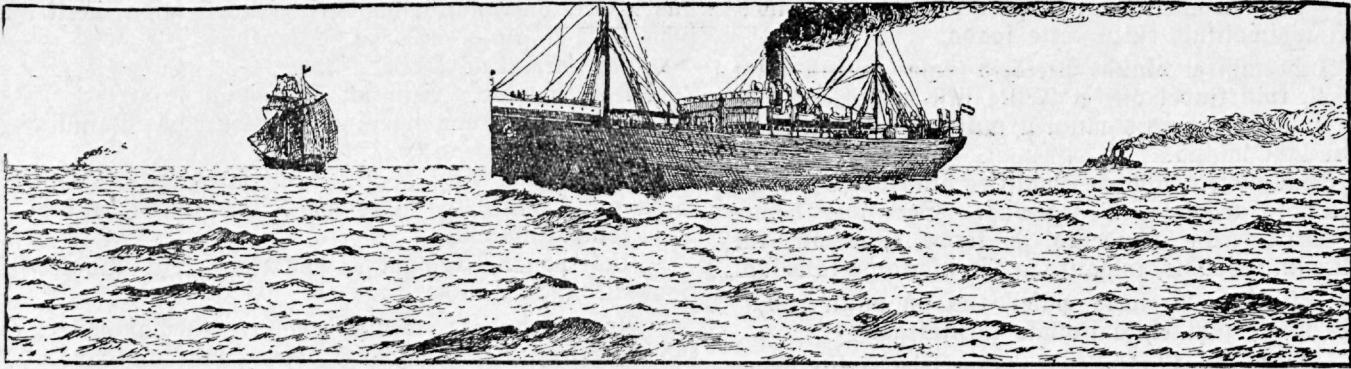
suurtükidest ikka weel shrapnellituld nende hoonete peale, kus meie fastaw seisis, ja üks küün olisjal juba hästi treh-wawast paugust põlema hakanud. Sellepärast ei tahtnud meie õiget teed shrapnellitule all „fastawi“ poole minna, waid põõrasime metja, et kaudset teed mööda sinna pääseda. „Kuhu ja nüüd meid wiid?“ küsisid kaheldes minult 6. roo mehed, kes meid ei tundnud. „Oma „fastawi“ peale,“ wastasin mina. — „Ega „fastaw“ siin metjas ole?“ — „Ei ole,“ seletasin jälle, „aga et waenlane praegu shrapnellituld annab, on meil shrapnellitule all dieti kardetaw minna, peale selle näeb ta meid seal kõrgel lagedal selgeste ära.“ Kõik leppisid nüüd mulle järele ja laskime metja mööda; jõudime hoonete kohale, kus üks küün ikka weel ragisedes põles.

Siin läks mul piiriwahide abil, kes siin wahi peal olid, ja oma roo soldati läbi, kes meile ka järele jõudis — ta pidi telefoni juurde minema — selgeks teha, et meie „fastaw“ nende hoonetesse tagasi on läinud. Nüüd laskime kõik seltsis tagasi, kus kuuenda roo mehed oma „fastawi“ kohe üles leidsid.

Kui meie kaitsewahide lüüdi ahelikuna (цепью) edasi olid läinud ja sinna kohta jõudnud, kus meil wastastikune wõitlus oli, siis tuli awalikuks, et waenlane sel samal ajal, kui meie taganesime, niijama ka plehku oli pannud, oma surmuid, kellest teine soldat, teine ohwitser oli, maha jättes ja nüüd ennast jälle teinepoole jõe kolinud. Meie kolmanda wahikoha tunnimehed olid nad aga ära tapnud, ja ülejäänud soldatid wahikohast wangi wiinud. Piiriwahi hobune oli surmuis lastud; werine saabas sealsamas maas, piiriwahi ise mitte kustil — ka haawatud ja wangi wiidud. — Kui endine kord jakale seati, wahikohad endiste kohtade peale wälja pandi ja eelwahid wälja saadeti, siis koguti surnud kottu, saadeti ära ja meie ajusime jälle endistel kohtadel nagu ennegi. Sellest ajast saadik on sakslased palju rahulikumaks jäänud; ei saada meile enam oma summadaniisi ega tungi siin kohal peale; näeme ainult, kuidas nad teinepoolt jõe endid kindlustawad: kaewawad kaitsekraawa, teewad traat-aedu, pekkawad, kolawad ja lõhuwad mis hirmus. Meie jõulu ajal olid nad päris mõistlikud mehed ega norinud ihtegi tüli. Nüüd on nad juba wiit isegi päewis, sest pabemalt poolt põrutab meie wägi, kes kolm korda juba päris lähedal oli ja siis jälle kaugenes, nüüd aga jälle õige ligibal on, nii et meie iga päew nendega ühendust ootame. Kui meie wägi neile paremalt poolt peale põrutas, siis sülgasid ka meie suurüksid neile kõwaste tuld, mille peale nad meile kuuetollilisi summadaniisi saatsid, mis seal hoonete kohal lõhkesid, kus enne meie „fastaw“ oli. Seal purustasid nad nüüd puid ja lõhkusid maad, kuhu auna taolised augud järele jäid. Meie seisukoht ja elujärg on ikka endine — ilma muutujeta. Kui pahempoolse wäega ühendanud oleme, siis ehk tuleb midagi muudatust. Wuudu on siin eellinil kõik wagne; kohab mõnikord mets, nagu kaebaks, et purustanud teda hirmus kuul; ka R. jõgi on oma lained kinni katnud, nagu kardaks ta neid werrega segada lasta. Sajab siin ka mõni kord lund, otsekui tahaks ta werrega lapitud maapinda walgets wormida. Kui waenlased, kes teine pool jõe endid juba kindlustanud on, meid seda walget pinda mööda metja ääres näewad kõndiwat, siis saadawad meile kogupaukusi ja nagu tahawad meid weristada ning lumest walgets wormitud maapinda punaseks lappida — näitab nii, nagu oleksid nad walge pinna peale fadebad. Majad on siin külmad, pärani ustega ja nagu ootaksid midagi. Iga sissemineja leiab siit suure raamatukogu ja kunsttröösi, mis elanikest maha jäänud. Kõik elurõõm ja iluüle on neis küladest siin sõja ajal aga kadunud; ainult mõnda koera on õõfeti hulgumas kuulda — wiit leinab, waenlane, oma kadunud peremehe järele, kes sõjahirmus ära põgenenud wõi jälle Wenemaale wangi wiidud. Seega olen oma kirjale raami ümber saanud ja lõpetan ta, kodumaale tulewikus kauast rahu ja palju õnne soowides!

Alamohwitser M. J. Luuta.

(Alkiri püüt jegasaks tõrdund, wõib ka Luut wõi Luutas olla. E. t.)

Wankuwal troonil.

Woldemar Urbani roman wabastamise sõjast.

(24. järg).

15.

Terwe päewa läbi oli Felice laewalael kõrwe-tawa päikese käes wiibinud ja lõunapoolse wahtinud, kust Sitifilia rand nähtawale pidi tulema, nagu temale öeldud. Terwe päewa läbi oli ta juba luuranud ja uurinud, aga midagi polnud ennast näitanud, ainult ühetooniline lage meri oli igalpool ümberingi, nii kaugele kui film ulatas. Päike hakkas juba wajuma, kui Felice lõunapoolsel filmapiiril nagu läbi udu üht mäge nägi üles kerkiwat.

„Ahoi! Ahoovooi — —!“ kõlas pikalt weni-tatud ja laulwa häälega ülevalt mastikorwist.

„Mis see on?“ küsis Felice ühelt laewamehelt.

„See on Pellegrino mägi. Warsti näed sa Balermot just selle kõrwal.“ wastas see mees. Sealjuures sülitas ta ütskõikfelt merde, ja tegi, nagu ei oleks sealjuures midagi iseäralikku.

Ja ometi oli Felicel tundmus, nagu oleks temaga praegu ime süündimas, sedawõrd kütkestasid teda ennenagemata maatohad. Ta ei suutnud ega suutnud neid küllalt waadelda ja imestada.

Tund aega hiljem — päike oli wahpeal juba looja ja ilm pimõdaks läinud — seisis „City of Aberdeen“ Palermo sadamas ja Felice wiidi paadiga maale, kus ta oma ülesande täitma pidi. Nüüd nägi ta, et kõik need kirjeldused, mis ta laewa peal wiibides kuulnud, sugugi liialdatud polnud. Iseäranis sadamast linna wiwatel uulitsatel, kus sadamas wiibivate sõjalaewade ja Castellamare kindluse suurtükiliste wastu laitsta tuli, oli terwe rägastik kõiksugu barrikadisi. Kärud, palgid, ukfed, liiwakotid, uuulitsakiwid, kõik olid segamine maas ja hunikus, kauplused olid ikka weel kinni, majad püüsi ja suurtükiküulidest wigastatud, osalt aherwartes. Linnas enefes leidis Felice ootamata wähe inimesi, ja neil wähestel, teda ta nägi, polnud sugugi rahu-

liffude kodanikkude nägu, waid nad rändasid püüside püistolitega wõõ wahel, enamaste punastes, willastes särkides ja punastes mütsides, poolelti nagu sõjamehed, poolelti nagu rööwliid ringi.

See ei olnud kellegi paradiis, seda Palermo enam ei olnud, waid sõjalaager, kuhu Felice sattus. Kuna ilm juba pime oli, siis süütasid uulitsatel laagris olewad wäesalgad puuhunikud mitmes kohas põlema, osalt linna walgustamiseks, osalt selleks, et omale õhtusööki walmistada. Suurtes kateldes tule kohal podisesid kõiksugu toiduained, mis mehed kauplustest jaanud olid. Tule ümber seisid sõjamehed maaliliffudes jalkades, waljuste ja ägedalt üksteisega kõneledes ja tülitsedes.

Näljafelt ja kerjades seisid ka naised ja lapsed tulede ümber, kus nad sõjameestelt nii palju saada lootsid, et kõhtu wähegi warju saaks.

Felice oli juba mitme tule ääres sõjameestelt küsinud, kus ta kapten Massillit leida wõiks, aga õigele otsale polnud ta weel jõudnud, üks juhatus siia, teine sinna.

Wiimaks sai ta joonele: „Mine Pretorio paleesse,“ ütles temale üks noorewõitu sõjamees, kelle ta uulitsal kinni oli pidanud. „Sealt leiad kas ta enese, wõi saad wähemalt kindlaste teada, kus ta õn. Tead sa, kus Pretorio palee õn?“

Felice ei teadnud muidugi seda ja sõjamees kirjeldas temale teed. Kuna Felice pealt kuuldas, kudas tal minna tuleb, sai tale selgeks, et ta selle juhatus järele uulitsate rägastikus iftagi ära eksib ja kas wõi hommikuni jookseb, ilma et Pretorio paleet iftagi leiaks. Ta hüüdis sellepärast ühe wäitse poisi, kes tule ümber ringi luitas, lähemale.

„Wõid sa miud Pretorio paleesse wiia?“ küsis ta. „Seal saad selle eest minu käest üsna kindlaste tüki leiba.“

„Leiba?“ karjus see wäike, närudes, poisi, kes wist juba mitmel nõdalal seda head asja polnud jaanud, waid kõiksugu jätistega ja poolmädanenud puuwiljaga ennast toitnud oli, ahnelt ja ihaldawate pilkudega. „Õn see kindel?“

„Nii kindel kui muld,“ wastas Felice. Tal ei olnud küll leiba, aga ta lootis, et kapten sõnumitoomise eest iftagi tüki leiba annab.

„Tulge!“ hüüdis wäike mees usinalt ja pistis nii ruttu ees jooksmas, et Felice waewalt järele jõu-

dis. Nähtawaste oli tal kange himu lubatud leiwa-tükki wõimalikult ruttu kätte saada.

Juhtumisi ei olnud Pretorio palee ka juft kuigi kauge, kuid kindel oli, et Felice ükski teda ikkagi leidnud poleks, sedawõrd mitmest uulitsast tuli neil risti-rästi läbi minna.

Seal prefekturihoones walitses hilisest õhtutunnist hoolimata wäga elaw tegewus. See suur hoone oli peaforteriks muudetud ja terve esine oli, kui Felice sinna jõudis, soldatite ja ohwitseridega täidetud.

„Siin on Pretorio palee, kus on minu leib?“ küsis wäike juht ehtsa itallase kärstuslega.

„Dota üks filmapilk, trööstis teda Felice, „ma pean siin kedagi otsima.“

„Sellest meile juttu ei olnud,“ wastas poisj umb-usklikult. „Kui teie mind petta tahate, siis peate teadma, et ma seda tasumata ei jäta.“

„Mul ei tule meeldegi sind petta, sa saad, mis sulle lubanud olen. Aga sa pead ometi paar minutit kannatama, kuni ma oma mehe leidnud olen. See ei saa sulle kahjuks olema,“ meelitas ta poisji, kes sellega ka rahule jäi.

Palee kotas olid pahemale ja paremale poole seina sisse, kiwipragude wahel, tõrwitud pistetud, mis sissekäiku loitwalt walgustasid. Siin seisid mõned ohwitserid, kelle poole Felice jällegi küsimusega Massilli üle pööras. Esimesel filmapilgul waadati umbusklikult tema peale, wiimaks aga wiidi ta ühte ruumi, kus Stefano Massilli Genua küttide pealiku mundris ühe laua taga, mille peal weel lihtsa õhtueine ära koristamata jäänused seisid, istus ja kirjutas. Pikk, tumehall ratsaniku mantel oli tal toolileeni peale wisatud, sealkõrwal seisis raske mõõk. Laua peal olid kaks rewolwrit, mõned maakaardid, piffilm, mitmesugused kirjad, kirjutusnõud j. m. f.

„Signor kapten,“ ütles soldat, kes Felice siia toonud, „siin on see mees, kes ütleb, et tal teiega rääkida olewat.“

Stefano Massilli tõstis oma ilusa pea ja waatas Felice kahtlase kogu peale.

„Kes sa oled?“ küsis Massilli.

„Armulik herra, mul on ülesanne kapten Stefano Massillile ja ma olen pühalikult wandunud, seda ainult sellele mehele teatama, kes tõeste seda nime kannab. Ülesanne on wäga tähtis. Kuid ma ei ole kapten Stefano Massillit weel ilmaski oma elus näinud. Ma pean sellepärast esmalt kindlusele jõudma, kas teie tõeste see olete, paljugi mis soldat siia tõi?“

Massilli nokutas peaga ja käskis Felicet laua äärde istuda.

„Kust sa tuled?“ küsis ta poolsofinaal.

„Jah, laewa „City of Aberdeeni“ pealt,“ wastas Felice niisama tasakese.

„Neapolist?“

„Jah.“

„Prefekt Liberio Romano juurest?“

Felice wiititas wastusega.

„Sa wõid mind usaldada,“ jatkas Massilli edasi, „mina olen tõeste see, keda sa otsid. Siin on tõen-

bus. See on minu ohwitseri patent, mida ükski juba käest ei anna. Oskad sa lugeda?“

„Jah, armuline herra.“

„Noh, siis loe. Siin on minu nimi.“

„Jah, nüüd ma näen, et teie see õige Massilli olete. Wabandage, et ma kahtlesin.“

„Wäga õige sinu poolt, et nii ettewaatlik oled. Seda ma kiidan. Aga nüüd edasi. Mis su nimi on?“

„Felice Camboni.“

„Kus pagan,“ ehmatas ohwitser, „elu kallale kippuja?“

„Urge ehmatage. Kuigi oma ees surmamõistetud kurjategijat näete, wõite mind siiski usaldada. Siin minu kirjad, mis teile loodetawaste kõike selgitawad.“

Sellega tõmbas Felice oma sifemiseft põuetaskust need mõlemad kirjad, mis ta mister Thomas Halfbreadi käest saanud, ja ulatas ohwitserile.

Ägedalt lendas ohwitseri film üle pealkirjade, siis pomises ta: „seda ma juba arwasin.“ Üks kiri oli Beatricelt. Seda hakkas ta kõigepealt lugema.

Wäiksel poisil, kes Felice Pretorio paleesse oli toonud, läts see asi juba liiga igawaks, ta tõmbas Felicet kuuehõlmast.

„Palun wabandada, kapten, kui teid segan,“ ütles Felice selle peale. „Ma olen sellele poisile, kes mind siia tõi, wäikse tasu wõlgu —“

„Mispärast ei ütelnud sa seda kohe,“ tähendas Massilli elawalt, pistis käe taskusse ja andis poisile ühe wastraha, kes sellega rõõmsalt minema kargas. „On sul eht weel muid wõlgasi? Wõi on su koht tühi? Ütle?“

„Ei, kapten,“ wastas Felice, „muid wõlgasi mul siin ei ole, ja laewa peal sain hästi süüa.“

Kui kapten kirjad läbi lugenud ja pisut mõtelnud oli, pööras ta Felice poole, kes ikka weel seal seisis: „Sa tahad sõjameheks hakata?“

„Kui —“

„See küll. Ma usaldan sind, sa oled tragi mees. Tahad sa minu küttide sekka astuda.“

„Ma peaksin seda kõige suuremaks õnneks.“

„See küll. Tule, meie korraldame kõik need asjad.“

Wiis minutit hiljem astus kapten Garibaldi töötuppa, kuhu tal woli oli ilma teatamata pääseda.

Kaartide ja plaanidega täidetud laua ääres, mille peale kaks lühtrit, kumbki kolme küünlaga, põlesid, istus üks umbes wiiekümne aastane mees, terawate aga kindlate näojoontega ja juba tubliste halliks minewa suure habemega.

Silmad olid ülielawad ja pilk teraw kui kottal. Oma kõrgest aujürgust hoolimata kandis see mees punast, willast pluuset, mida lai, kollasest nahast ja kahe rewolwritaskuga wõõ koos hoidis. Rewolwrid ise oli ta ära pannud; need seisid laua peal. Mustjad piüksid ja pika säärtega kollased ratsasaapad — see oli endise mereröwli,*) Siffilia praeguse dik-tatori, kindral Giuseppe Garibaldi terve ülikond.

*) Mereröwliks nimetab Garibaldi iseennast oma eluloo kirjelduses mitmel korral. L. t.

Lahingu lõpu-aford.

„Massilli!“ terwitas ta fiskeastujat oma tormilifelawal, wabal ja mõnusal wiisil, „mis on uudist?“

Massilli teretas sõjamehe kombel ja ütles siis: „Riri Liberio Romanolt, kindral.“

Garibaldi wõttis kirja ja lastis filmad üle käia. „Mis ta siis tahab?“ hüüdis ta siis, ruttu kärsituks faades. „See on piff lugu.“

„Eksellents wõtawad ehk waewaks iseäranis seda kohta lugeda, kus ta kindral Pinedost kõneleb.“

„Roh? Mis siis sellega on?“

„Pinedo on walmis nõusje heitma. Ta on lubanud tubli tasu eest oma soldatitele sel päewal, kus neil meie omadega lahing tuleb, kuulipadrunitte asemel tühjad rohupadrunid anda.“

„Näete nüüd ise, Massilli, misugused kelmid need Neapoli kindralid on. Kuid asi ei puutu ainult rahasje, waid kes teeb temaga selle lepingu ära?“

„Mina, kindral, kui te seda minu hooleks usaldada tahate.“

„Teie tahate waenlase laagrise minna?“

„Mispärast mitte? Ja ma loodan ka kindral Pinedoga hakkama saawat, sest et ma teda isiklikult tunnen.“

„So? Mis ajast saadit?“

„Mõne aasta eest teenis ta Cosengas. Ja ma loodan, et ta mind weel mäletab.“

Garibaldi waatas filmapilgu mõttes noore, agara mehe peale. „Ettewõte ei ole sugugi hädaohuta, Massilli,“ manitses ta.

Massilli lehitas põlastawalt õlasi.

„Kui teid tabatakse, walekohta juhtute —“

„Tühi kõit! Sedasi wõi teisite. Mis tähendab minu elu, kui ma tuhandete selfimeeste elu ja lahingu saatust päästa wõin.“ (Särgneb.)

Sakfa ja Prantsuse ratsawäe kokkupõrkamine.

Kuulsate eeskujude järelle.

Laialt tallatud tee on Sakfa keisri kõmuliste kõnede lugu. Olgu siin sellele ometi veel lisandus, näituseks, et keiser Wilhelm II oma kõnedes ja kirjades õige suurel enda kuulsaks kiidetud esivanemate jälgedes kõnnib, nimelt Suure Friedrichi omades, kelle sarnane ta nii väga heameelega tahaks olla, teda ta siis ka tihti enda eeskujuts on seadnud.

(Vaata Wilhelmi pilt „Meie Mats“ № 23.)

Kui Preisi kuningas Friedrich II tohe oma troonile saamise järel 1740. a. lõpul sõjateele asus, mis temale pea suure kuulsuse tõi, kirjutas ta oma ettevõtetest enda usaldusmehele krahw Heinrich von Podewils'ile järgmiselt (16. detf. 1740):

„Minu kallid Podewils! Ma olen nüüd Rubikoni***) üle läinud, lehwivate lippudega ja trummipõrina all. Minu wäehulgad on täis head tahtmist, ohwitserid täis auahnust ja meie kindralid janunewad kuulsuse järelle. Kõik saab meie tahtmise järelle minema ja mul on põhjust sellest ettevõtetest kõike võimalikku head loota.

Saatke Bülow***) minu juurde ja õelge temale palju ilusaid asju ja laske temal ta isanda enese tulu näha, lihidalt, tarwitame meie inimese siidame tundmist, laseme enda laisuse mõjuda huwisid, auahnust, armastust, kuulsust ja kõiki tõutejõudusid, mis hinge liigutada võiwad. Ma tahan kas hukka minna, wõi sellest ettevõtetest au saada; mu süda kuulutab kõige paremat maailmas ette; lihidalt, teatav loomusund, mille põhjus minule tundmata on, kuulutab mulle õnne ja tagajärge, ja ma ei ilmu muidu mitte Berliinisse, kui enmast selle were wääriliseks olen teinud, millest ma põlwenen, ja waprata soldatite wääriliseks, teda käsikida mul au on. Elage hästi; ma jätan Teid Sumala hoole alla. Friedrich.“

Tähelepanewad on asjalugu, et firi Prantsuse keeli on kirjutatud; Sakfa keelt peeti sel ajal alles harimata talupoegade keeleks, mida suurnikkudel kõneleda häbi oli. Kuningas Friedrich, oma teguwiiisil kange saksluse ebendaja, ei õppinud oma eluajalgi Sakfa keeles õieti kirjutama. See

*) Suur Rooma riigimees Caesar algas oma sõjategevust enda taaswõitise Pompejuse wastu Rubikoni jõest üleminekuga, mis tema ja Pompejuse waldonna piiriks oli, astus sellega õfustawa sammu Rooma riigi õfuforra muutmiseks. Selle sündmuse järelle nimetatakse harilikult iga õfustawat tege „Rubikoni üleminekut“.

**) Bülow oli siis Sakfa saadik Berliinis.

äralikult tunneb, et needsamad nimed, millest selles kirjjas kuuleme (Podewils ja Bülow) ka praegu Sakfa riigi tähtsate tegelaste juures ette tulewad.

Kirja kirjutaja iseloomu kohta annab eesolew kiri õige selge kujutuse. Ta katsub kõiki inimlikka tundeid enda au ja tulu heaks liikuma panna, sellest wähematti hoolimata, mis tagajärge see nendele toob. Käseb Sakfa saadikut libedate sõnadega enda poole meelitada ning Preisi kuningas ettevõtet temale nõnda kujutada, et see Sakfa riigile tuluks tulewat. Tõeste õnnestas siis Friedrichil see piitne niisamuti kui ta sõjakäik, ta sai Sakfa riigi enda nõusse, kuid õige pea märgati Sakfa maal pettust ning asuti Preisi wastaste leeri. Aga siis oli Friedrichil esimene wõit ju saadud ja ta tähtsus põhjendatud. Kujutaw on ta ütetus enda „hukka minekust“; see näitab, et Preisi kuningas rasket hädaõhtu küll tundis, millesse end sellega andis, et Austria riigi wastu jätta läks, kes sel ajal Prantsusmaa kõrwal tähtsam Europa suurwõim oli, kuna Preisi riik alles üsna wäikse riigi seisukohal seisis, riigidiguliselt koguni Austria ülemwalitsuse all, sest Preisiimaa oli Sakfa riigi osa ja keiseriks oli siis Austria walitseja. Friedrichi sõjamehelise tubliduse ja osawuse, enam küll aga weel mitmejaguste temale väga tulustas asjaolude mõjul, õnnestas temal ometi kahes sõjas Austriat ära wõita, kolmandas sõjas koguni nelja riigi wastu (Austria, Prantsuse, Wene ja Rootsi) edukalt sõdida, nii et sõdade wiljaks Preisi riigi tõusmine Europa suurwõimiks oli. Preisi riigi tähtsus ja wägewus põhjeneb nõnda Friedrich II tegewuse peal; ta rajas teed Preisi kuningatele Sakfa keisrikrooni saamiseks, mis küll alles sada aastat hiljem sündis.

On arusaadaw, et Suure Friedrichi teguwiiis praeguse Preisi walitseja meeli mõjukalt kõtistas ja erutas ning ta endale ka sarnast kuulsust ihtas, mis sellele saanud. Tõstis Friedrich II Preisi riigi senisest tähtsusest olekust Sakfa saatusel mõjuandjaks, mõttes Wilhelm II teda terwe maailma kohta mõjuandwale seijupaigale seada. Selles arwamises astus ta minewa aasta 19. juulil sarnaselt „Rubikoni üle“, kui Friedrich II a. 1740.: kuulutas Wenemaale sõja. Aga tuntud lentsõna ütleb, et kui kaks inimest ühte ja sedajama teewad, siis pole see ometi mitte üks ja seefama. Rahwajutt kõneleb kellegist nooreft upsakast mehest, kes enda lugupeetud ja mõjukal kohal seiswa naabri isearaldusi ta kõnes, olekus ja teguwiiisil kõigest wäest järelle teha püüdis, arwates, et just nendes naabri tähtsus seisis, ja lootis nõnda wiisi ta mõjuwõimu pärijaks saada. Aga sellega tegi ta end naeruks ja tähtsus jäi tulemata.

Asjakäik sibi nüüd sarnapole, et Wilhelm II, oma teades Friedrich II tööd täiendama minnes, otse selle häwitajaks saab. Nüüdne sõda ähwardab Preisi riiki jälle sellesse tähtsusest ja mõjuta olekuse tagasi heita, millest see 18. aastaja keskel isearaliste olude mõjul nähtawale kerkis ning nõnda üle poolteise saja aasta ajaloo käigus väga mõjuwat osa on etendanud, selle juures enda mõju hoolimata oma tulust ja teiste kahjuks tarwitades. Wilhelm II on muidu ka oma wanaisa Wilhelm I suur austaja, kuid selle tagasihoidlikku ja ettewaatlikku meelt pole ta omandanud, waid katjub Friedrich II suureliste sammude jälgedes käia. Aga ei suuda.

Saatuse kurbmänguks tuleb pidada, et Preisi riigi tõusmife ja langemise lugu Austria seijuforraga nii liigidalt kokku põimitud on. Preisi riigi tõus Friedrich II ajal sündis peasjalikult Austria kulul, ta wõimu wähenemiseks; nüüd kifub wast Preisi riik enda langemisel ka Austria enesega ühes hukatusesse.

H. P.

Läbi maapealse põrgu.

VIII.

Lahingurinnal.

(Kiirtelegrammid kohaliku traadita telegrafijaama kaudu.)

...i all (aasta meil jeesama, mis teilgi, tuu-päew ei tule praegu ärewuses meelde, pealegi ei läi Saksja kalender Gesti omaga sugugi kokku, tuu on taewas.)

Põrgu on oma sügawikud avanud... seitsepeega metsaline on lahti lastud ja see mõirgab nüüd maa ja taewa wahel...

Armas Mats! Sa pane palwes käed kokku ja täna Taarat, et teil Gestimaa praegu, küünlapäewa ajal, wihma ja lumelortsi sajab, kuna siin sulle „tinaube“ tihedamine kaela tuleb, kui wahest müristamiseilmaga wihma — hoiaga aga filmad kinni, et filma ei larga!...

Mäherdune waling!... Taewas on läbipaistmata tinapilwega ja schrapnelli-suitsuga niivõrd kinni kaetud ja pine, nagu kilulinnas minewal suwel päikesewarjutuse ajal. Hulgumine, wingumine, ragin, mürtfud ja paugud... Niijugune on siis sõda!

Juba esimeste pantude ajal hakkas minu tuju tubliste langema; praegu aga ei wõi ta igatahes mitte rohtem olla kui na' kraadi 20 pealepoole nulli. Argtus see igatahes ei ole — siis ei oleks mul mitte kōit riidesad teha ümber ühtewiisi kuuwad ja meie ei seisaks ju ka mitte siin, waid kusagil heinakuhja wõi künka taga, kus praegu nii mitmegi wahwa leitnandi kiwrid nõnda ettewaatlikult walendawad... Heinakuhja taga kütamine näib wististe üks sakslaste strategialistest „wdtetest“ olema, sest seba tuleb siin dige tihti ette.

See on et meil herra Georg von Salto-Mortalega just kõige uemad kirikuriided seljas pole — need oleks siin ühe päewaga mokaš olnud, sest praegu oleme meie herra Georgiga (palun kodumaa „kadakaid“ seba nimemoonutamist mulle lahkeste andeks anda — meie wühime ju Saksamaal ja nimes on meile sakslaste pandud, mitte rätsepa wiisi presfraitaga ümber paenutatud!...) üleni tinaga ja püssirohutahmaga koos, hullemad kui rehelijed...

Wõh!... Käle lendas üks „summadan“ kusagilt kaugusest üle meie peade Boolamaa poole.

Minu tuju langeb ühte poodu...

Jüril, s. o. Georgil tilgub paremast kuuehõlmast midagi wärwilist wedelikku... Ta waene mees on wist haawatud!...

Waja zeppeleini juurde pääseda, et siit põrgust wähegi eemale pagida — waja kõrgemale saada, kui seesinane maapealne rämpš on!...

*

Sealjamass, jelsamal päewal umbes kell 1/23 Berliini aja järele.

Wsi on igatpidi räbal!... Tegime Geor... tjui!... Jüriga (tont wõttu selle kadaklise nimemoonutamise!) päris tõsiseid katseid zeppeleiniaga õhu tõusta, et — kõrgemalt lahingukäiku weidi paremine filmata, kuid katseid ei tahtnud ega tahtnud õnnestada: püsside tinawihm ja suurtükide ilmarakatad olid õhu nõnda aukliseks ja harwaks teinud, et sõitmise lihtsust wõimata oli. Siis weel schrapnellide lõhketise kuristituid õhumeres!...

Meie tegime Jüriga õhus mitu „uperpalli“; zeppeleini wintles ja wäntas nagu woorimehe wanter kusagil Kilulinnas alewil wulitsjal, aga edasi saamine oli niisama wiletts ja waewaline nagu Tallinna kuuljal tramwail. Sellepärast pidasime Jüriga ruttu sõjandukogu koosoleku ära ja tegime täieste ühel häälel otsuseks weidi õrwale wõtta ja siis maha lasta.

Jüri ei olegi, taewale tänu, haawatud, waid üks kasaka kuul oli tal ainult rummipudeli pihhta tabanud ja

Saksja weeluse laewa miinikamber (seestpoolt).

jellele augu fiske lõõnud — sealt ep see wärwilist wedelik tuligi!

Jüri ise on lõpmata õnnetu.

„Oleks mul parem poole pead wõinud ära wiia“, pahandas ta tühjatsjoofsmud pudelit wastu roostetanud juurtüki ratast puruks lüües, siin neid päid maas weelemas küll, oleks lappi saanud niipalju kui tahes, aga kust pergel ja uut rummi wõtad!“

*

10 wõrsta lahingu- liinilt eemal, umbes 2 tundi hiljem; kiirpostiga.

Jõudsiime õnnelikult alla...

Zeppeleini asub rahulikus paigas heinakuhja taga. Meie ise ka. Kuhja seest paistab paartõinat jalgu wälja. Ei saa hästi aru, kas on need tagawara jalad haawatute jaoks siia kuuwama pandud, wõi on neil mehed kah küljes. Wiimasel juhtumisel on aga mehed endid ära peita opanud, sest peale lapjalgade pole midagi neist näha.

Jüri tahtis mehi wälja koutima hakata, mina aga keelasin niijuguise nalja ära — ei maksja segada!...

Lahingu-müra kestab edasi...

Jüri andis oma tagawarast mulle paar lonksu konjakit ja nüüd istume kuhja äärde einet wõtma.

Zeppeleini wõngub ja wäriseb nagu actud hobune — arusaadaw!...

Minu tuju tõuseb.

*

Sealjamass, s. o. kuhja ääres, kell 5,11 min. p. l.

Hakkab juba widewikuts lõõma... Jüri norstab jügawas unes — lasjab leiba luusse. Mina istun, waatlen ja kirjutatan...

Kuhja seest tuli jalgade küljes mitu kiwriga kaetud pead nähtawale... tõusid püsti ja kadusid tuulekiirusel kaugusesse.

Kahtlemata on need Saksja maatulajad, kes endile siin suurepäralise ja wailse „waatlusepunkti“ olid leidnud. See oli, et Jürit neid tülitada ei lastud!...

Meie Kaukasia mägede pojad Peršia piiril.

"Summadanide" mürtjud jäävad harvemaks, muidu hulub aga see "peksumasin" endist wiisi edasi.

Et ka sealsamas, kell
6 p. l.

Satslastel on wiist hiilgaw wõit. Seft suurtes parvedes tormawad nad meist mööda . . . Berliini poole. Sead teed! . . .

Gemalt kostab "hurra" — meie wäed on wiist pögenema lööbunud ja kiejandawad hirmu pärast. — — — — —

Praegu andis üks leitnant meile käsu — päästke mis mis väästa on."

Jüri löi konjaki pudelile korgi lõwaste peale. Mina piisfin pliitafi ja paberi kirjamaapi ning — maris! Zep-pelini turjale! . . . Ega's wõddras kohas toroda tohi rikkuda!
Preedit Tõht.

Sõnad ja teod.

Jüri oli suremas haige. Rahwatult lamas ta woodis õlekoti peal ja waatas eluta filmadega jalgotfis nutwa naife kaie otša.

Ja Kai nuttis tõega. Kudas see kõit nii ruttu oli tulnud! Hommitul läts Jüri tööle, terve nagu härg ja õhtul tuli tagasi, Sumalute, mis moodi! Käed lõdwalt rippudes külgede peal, kael kolepikaks weninud, keel suust wäljas . . . Ja sõnalausumata oli ta siis woodise heitnud, sõnakefti oma haigeksjäämise kohta õelnud, ehk küll Kai palus ja päris.

Ka naabruse naised ei teadnud midagi kohast ütelda. Üks ütles, ehk on seda wana Meie Matsi sabarattu lugenud, wastast kinglepp ju õõkinud õõ otša sellepärast. Aga Jüri ju palju ei lugenud ja pealegi oli ta mullu piibliktaane nurgaga ühe prilli klaasi katti lõõnud. Wana leff pesunaine arwas, ehk on seal kinos käinud, kus kuulutuse järgi igapäew kõhu peal naerda saab. Kes teab kudus seal tõhu ära wäänas.

Aga oli kudus oli, seal ta lamas nüüd kollane nagu woodilina ja kõhn nagu näljane Austraia sõjamees. Kudus see Kaiel pišarad wälja pišitas! Sea mees Jüri kaiele küll ei õlnud. Oh, mitte fugugi! Kaiel oli praegu weel kõit selg siniseid muhtusi täis ja pahema filma all suur finine wõõt . . . Oli Kai aga mõne kopika rohkem kulutanud, kui lubatud, ehk juhtus ta wastast eidega kauem rääkima, kui Jüri kannatus heaks arwas, siis tebis Jüri pükste pealt rihma ja hakkas kaiele hoopu jagama. Kui ta aga pišsirihma nii ruttu kätte ei saanud, siis haaras ta nurgast wana harjalõndi pihku ja tegi oma töö ära. Kui aga Kai kawaluse pärast wahest harja folgiambri taha ära peitis, siis andis ta kõige "neljaga" . . .

Niifugune oli Jüri!

Aga sellepärast oli kaie süda raste! Nad olid nii kaua koos elanud, kaua, kaua . . . Ja Kaiel oli niifugune tundmus, nagu ei suudaks ta sellest safnenud habemest ja tulipunafest ninast kudagi lahkuda . . .

"Kai . . . kõhenda natuke mu pealust. Deh . . ." oigas Jüri nõrga häälega ja katjus tagajärjeta oma pead tõsta. Kai ärkas mõtetest, kõhendas õrnalt Jüri kalfsudest täistopitud patja ja waatas niifuguse hella pilguga ta otša, et . . .

"Kuule Kai," algas Jüri jälle, "kuule! Ma tunnen, et — suren . . . Kõit kõhob on nii nõõgad, pea raste nagu sulatund tina . . . Nüüd tunnen, et see oli rumalus, püsti lollus . . .

Aga see Mikhel ajas peale. Wõõfin küll tirtjufese ja hammustafin koke koeraworsti peale. Aga, näe, maha wõttis . . . Eks ta ole ikka kihwt . . ."

Jüri jäi filmapilguks waitja waatas kaie nutetud filmadesse. "Kas tead, Kai . . . Ma hakkas nüüd surema . . . Nüüd tunnen, et sulle ülekohtu olen teinud. Said pefta kui hobune, aga ilmaski wastu ei pannud . . . Anna andeks, Kai! . . . Kui ma nüüd weel elama jääks, oh! Aga ma tunnen, et suren . . ."

Kai tundis, kuidas tal midagi sapist kurku woolas, kuidas mingi saladusline teda rinnuli Jüri peale kiskus . . .

"A sure . . . A sure!"

"Ei aita . . . Ma suren!" —

Aga Jüri ei surnud. Oli see arsti tegu, kelle Kai kutsunud, wõi tahtis Sumal nii, kes seda teab! Aga terweks hakkas ta saama: filmad hakkafid elawamalt waatama, nagu muutus punafemaks ja taldrek enefuppi läks mis laulis. Wahest wirutas ta weel terve heringa kah alla.

Oh, kuidas Kai nüüd rõõmustas! Hindus woolas weri nagu kiiremine ja jalad jookfid nagu ifenešest. Kui armas Jüri tale nüüd oli! Ja Kai otfis pliida juurest, poolteife wiifaga ambri tagant, kirju nartfu seest kals rublatest wälja, mida ta omale Jüri teadmata oli korjanud ja ostis Jürile limonadi, "nit-näki" ja koogipuru . . .

Ja mõõtmata suur oli kaie rõõm, kui Jüri suud matfutades koogipuru alla kugistas ja limonadi peale rüüpas . . .

Nädala pärast tundis Jüri enefe juba sulaterwe olwat, et mine kas wõi Lasnamäele kiwa raiuma. Siidames kõõdistas tal rõõm, et nüüd nagu parun woodis pikutada wõis ja unistades neljatandilifist aknast wälja wahtida. Puudus ainult weel tuline, auraw kõhu ja üks mehine "klõmps." Aga kõhwi oli Kai ju iga hommitul toonud, kus ta siis täna on.

Jüri kargas woodist wälja, tõmbas padja alt pea kõrgendufeks sinna pandud pükfid wälja ja hakkas jalga tirima. See ei läinud küll nii libedaste kui ennem, sai aga siiski sellega toime ja läks piklamisi, uhkete sammudes ukse juurde.

Aga seal jäi ta pilk korraga ilma ufeta jõõmatapi jala juurde peatama, nagu muutus tal järsku hirmus wihafeks, ninaots tumefinifeks ja käed hakkafid wehkima . . .

Salgate Inglise kindralstaabi
ohvitseriifi.

Inglise ratsa-kuulipildujate
wäejalk.

„Kai... Kai!.. ae—ae!“
Kai, kes parajaste koridoris rätsepa noorikuga magust juttu westis, ehmatas enese kangeks, sai aga siis jälle elu jisse ja jooksis tupp. Imestuse ja ehmatusekiljatustega jäi ta läwele seisma.

„Mis sa weel wahid, wana wiltsaabas?!.. Kas niifugune on kellegi korralik naine? Waat, waa—ata... mis seal on?“

Jüri põnkis ühe jala pealt teise peale ja näitas pöid-laga pörandale.

„M—mis sa weel wahid? Kas sa ei näe, et seal maas... maas on — rublatükk... Selge, hõbe rublatükk... Wõi nii! Mina pean waewaga kopikuid teenima, ja tema loobib mööda pörandaid... On see kellegi inimene? Korralik naine?... Sulle on pekka waja. Pekka, nii et... Küll siis tead! Dot—ot!..“

Jüri kobis wihafelt kätega pükste pealt, kuid sealt ei leidnud ta midagi. Siis waatas ta nurka, kuid harjakönt oli ka teab kuhu wiidud. See äritas teda weel rohkem wihale.

„Ah nii... Kõik asjad tasfitakse wälja... Ah—äh! Dot—ot!“ Ja enne kui Kai käpa jõudiski kokku liitua, sahis Jüri mõlemate kätega ta juustest kinni ja wirutas palja jalaga takka...

„Sina... Sina!..“

„Mi—aeh—app...!“

Kai haargas meeltheites Jüri kätest kinni, waatas arusaamata pilgul ta otsa ja sofistas:

„Oleks sa, kuriwaim, färwanud!“

Rits.

Mänd ja tikk.

Kord ütles mänd tuletikule: „Ka sina oled kord üks ofa uhkest puust olnud, kuid kui wäga alla ja nüüd oled langenud! Ja sul ei ole sugugi häbi sibute orgite olla?“

Selle peale wastas tuletikk:

„Mitte suuruses ei seisja siin asi. Ma wõiksin sind wäga waljuste sinu kõrkuse eest karistada, terwe metsa põlema süütada ja sind tuhats ja põrmuks teha. Jah, mina, tühi orgite, olen sinust märksa wägewam, sinu hiiglasuurusest hoolimata, sest minul on see, mis sinul puudub, — nupp.“

Kui suure enesest lugupidamisega inimesed ei ütle: „Ma tegin kõik, mis wõiksin!“ Mis siin siis nii isääralikku on?!... Waat, kui nad kõik seda oleks teinud, mis nad ei wõi... See oleks hoopis teine asi!..

Meie Mats.

Rats kangelast.

Kas tunned kahte kangelast,
kes isewärki mehed wast:
üks turul märksit heinu jõbb'
ja lumes paljalt tantsu löbb?
Ja kõigile ju tuttaw on —
me kuulus „prohwet“ Tõnnisjon!

Kuid teine on weel „kuulsam“ taft —
Ka tema pärit Tallinnast:
Ja joob weel ainult jöwett
ja on meil ainute kadett,
kel pinnaks filmas Cesti keel
ja täieline mehe meel.

Kord oli ta siin lausa safs,
kuid kui ju langes satste tats,
ta hakkas äkki eestlasets —
see tafulik ta wahel — eks?
Ja kui läks luhta seegi wärk,
siis algas paljastuste järk!

Nüüd folgimeheks hakkand ta
ja rändab solgiämbriga,
mis haiseb, siia, sinna, näe,
sest peenite tal waefel täe!
Tead, kellest räägib siin see laul?
See on ju „kuulus“ — Pudru-Paul!
Ohaka Ott.

Uued Münkhausenid.

Kopenhageni ajaleht „Berlingske Tidende“ kirjasaatja ilmutab neid sõnumeid, mida satslased endist Egiptuses latali laotawad:

„Saksa „taube“ wöttis pimeduse katte all meeletu-julge, kuid hiilgawalt õnneks läinud, lennu Londonisse ette. Buksinghami palee juurde jõudes, tungis lendur aknast sisse, wöttis kuninga Georg V wangi ja jõudis ilma suurema hädata ühes wangiga Saksamaale tagasi.“

Arablane luges eht pead kõngutades selle sõnumi läbi ja küsis eht esimeselt wastutulewalt satslaselt: „Aga kudas niifugune suur masin aknast sisse pääses?“

Ja satslane eht wastas nobedaste, mõne inglase maja peale näidates: „Kui kaptenil R.-il lihtsufelikuna, nagu sina ja mina, juba nii suured aknad on, kui suured ei wõi nad siis Georgi, Inglismaa kuninga ja India keisri palees olla!“

Beitepilt.

Rebane saaki luuramas,
Kütt aga teda waritsemas!
Kus ta on?

Sakja Mihkli, waesetese, paha unenägu.
B. R.

Postironimine võidu järele.

Türk (lambudes): „Üh, võtaks
sarwiline! Lendur pole ma ilmaski
olnud, aga surmasõlme olen siiski
fattunud!“ ..
B. R.

Cesti sõjamehe laul.*)

Ma armastan lahingu möllu
Ja suurtüki sülgawat suud,
Ma armastan kuulide mängu
Ja olen sellest waimustud.

„Mispärast sa armastad seda?“
Eh! imestes küsite nüüd —
Kättemaksu wiha mu rinda
On ärganud, elustab mind:

Ma kuuleks kui orjade oiget
Ja kaebtuse kurteidki weel,
Naisjade needmist ja wannet
Teokäimise porisel teel.

On, nagu kuuleksin praegu
Orjakubjaste sundiwat häält,
Ja teotawat sõimu ja peffu
Mõija keldrite, tallide poolt.

Siis taju, mu surmaw suurtükk,
Ja tuline piisiraud!
Ü' kõrweta käsi, pikk piinlik
Kui ma ei terwita sind.

See sugu peab taganema,
Kes orjuse meile tõi
Me isade ajal; ja aina
Meil wermeid ja haawu löi.

Siis täna, siin kalmu küikal,
Teen töotuse uuest weel:
Mu isade soojal soowil
Neid häwitan tapluse teel!

Sõprade hauld, 2. septembril 1914.
A. Simfon.

*) Sõjawäljalt saadetud. E. t.

Teaduse tähtsaamat 1915. a. jaoks.

Sgapäewases elus tarwisminewate juhatusetega. Hind 15 kop.
Tulusad juhatused: Mõned arstirohud ja nende tar-
witamine. Naisterahwa kodu-aptel. Rana ei saa munedu.
Wiljapuu aed. Põõsas-puud. Sügisene istutamine. Seente
kasvatamine. Tulusad õpetused. Humalad. Ilmakuulutajad.
Jäneste ja muude loomade eemalhooldmine aedadest. Lam-
maste willa kaswamise edendamise. Piha mädanemise eest
hoida. Rahalatt hobuseriistade ja rihmade jaoks. Kodu-õlu.
Dunastid ja pirnistid alal hoida. Pärimi walmistamine. Peti-
piima mõju sigade söötmise juures. Piima proowimine. Puust
asju pihastamise ja põlemise eest hoida. Saapawiks ja määre.
Seebi walmistamise kõige lihtsam wiis jne. jne.

Dr. med. Hindhede

Cestujulik kokaraamat

on praegusel kallil ajal meie pereemadele väga tarwilik.
Terwislikud, maitswad, odawad toidud. Hind 70 kop.

„Teaduse“ kirjastus, Tallinnas.

Meie Matsi järgmine (26.) sõjanummer ilmub
14. weebruari.

Seinakalender 1915. „Meie Matsi“ aastatehjad saawad hinnata kaasa: Seitsme liiduriigi hümnused — 40 k. Kodune kofk — 1 r.
Raasanded, wäljaarwatud seni weel ilmumata „Seitsme liiduriigi hümnused.“ saadetakse kobe peale tellimiseraha kättesaamist ära. Kuudewiisi
tellijad saawad kaasanded wafatupa.

Järelehtud „Meie Matside“ eest hoiatame!

Довз. воен. цензурою. Wasutaw toimetaja Jakob Jaafon. Tegew toimetaja A. Kreisberg. Wäljaandja J. Mami.
M. Schiffer'i trükk, Tallinnas.